

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA KAZNOVALNO PRAVO
IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Sektor za izvrševanje kazenskih sankcij

Župančičeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 53 42
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje

e-naslov: gp.ukom@gov.si

Številka: 091-30/2018/2

Datum: 16. 10. 2018

Zadeva: ZIKS-1 (predlagam.vladi.si) – pojasnilo glede sprememb v slovenskih zaporih, predlog 9416-190

Zveza: Vaš dopis št. 092-190/2018/1 z dne 8. 10. 2018

Spoštovani,

z zgoraj navedenim dopisom ste nam posredovali predlog državljana, objavljen na spletnem orodju predlagam.vladi.si, s katerim le ta predlaga uvedbo obveznega 8-urnega delovnika za vse kaznjence. Dalje iz predloga izhaja, da bi bilo za vsako delovno mesto predvideno plačilo v višini 25 odstotkov osnove za obračun plače primerljivega delovnega mesta v sistemu plač javnega sektorja, ki bi se v celoti namenilo kritju čim večjega deleža stroškov, ki bi jih kaznjeneec ustvaril v času prestajanja zaporne kazni. To bi vključevalo tudi vse potrebne prispevke. Predlagatelj meni, da zdravstvene storitve za kaznjence ne bi smele biti brezplačne, prav tako pa, da bi bilo potrebno oklestiti seznam razpoložljivih dobrin v zaporih kot npr. televizije, klimatske naprave ipd.

V zvezi z zgoraj navedenim predlogom v nadaljevanju podajamo kratko analizo veljavne ureditve področja, analizo samega predloga ter razloge za njegovo primernost oziroma neprimernost za nadaljnjo obravnavo.

Uvodoma poudarjamo, da gre v pretežnem delu navedenega predloga vsebinsko za problematiko uzakonitve prisilnega dela za obsojence, ki je že bilo predmet odziva pristojnega ministrstva in sicer na predlog 1953: Prisilno delo za zapornike, ki je bil objavljen na portalu predlagam.vladi.si dne 5. 7. 2011, predlog 6266-337: Uzakonjeno težaško delo zapornikov ali privatno plačilo zaporne celice, ki je bil objavljen dne 5. 11. 2014 ter predlog 8488-222: Obvezno delo za zapornike, objavljen dne 8. 8. 2017.

Tako iz same Ustave Republike Slovenije¹ (v nadaljevanju: Ustava), pripadajoče nacionalne zakonodaje kot tudi iz vrste ratificiranih in zavezujočih mednarodnih pogodb namreč izhaja dolžnost države, da varuje in spoštuje tudi osnovne človekove pravice ter osnovno človekovo dostojanstvo oseb, ki jim je bila zakonito odvzeta prostost kot posledica ustrezne kazenske obsodbe. Določbe 49. člena Ustave pri tem izrecno določajo, da je poleg pravice do proste izbire zaposlitve in enake dostopnosti vsakega delovnega mesta pod enakimi pogoji ključen element svobode dela kot ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine tudi prepoved prisilnega dela. Pri tem iz 4. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij² (v nadaljevanju: ZIKS-1) izrecno izhaja, da so obsojencem med izvrševanjem kazni zapora zagotovljene vse pravice državljanov Republike Slovenije, razen tistih, ki so izrecno odvzete oziroma omejene s samim zakonom ali (smiselno) nadrejenimi pravnimi akti, tj. Ustavo in ratificiranimi mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo kot podpisnico. Pri slednjih velja glede prepovedi prisilnega dela omeniti predvsem 8. člen Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, 4. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin Sveta Evrope ter 5. člen Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

ZIKS-1 določa več načinov dela obsojencev v času prestajanja kazni zapora in sicer:

- na podlagi 12. člena ZIKS-1 lahko obsojenci še naprej delajo na delovnem mestu, kjer so delali pred nastopom kazni, kazen zapora pa prestajajo ob prostih dnevih (konec tedna);
- na podlagi prvega odstavka 52. člena ZIKS-1 se obsojence razporedi na delo v gospodarske dejavnosti zavoda, na dela potrebna za normalno poslovanje zavoda, ali v okviru delovne terapije. Obsojence na delo razporedi direktor zavoda z odločbo;
- drugi odstavek 52. člena ZIKS-1 določa, da obsojenci lahko delajo zunaj zavoda pri pravnih ali fizičnih osebah, če je to skladno z osebnim načrtom;
- na podlagi četrtega odstavka 99. člena ZIKS-1 lahko obsojenci šest mesecev pred odpustom sklenejo neposredno delovno razmerje z delodajalcem.

Obsojenci iz prve in četrte alineje imajo sklenjeno delovno razmerje in jim pripadajo vse pravice iz dela po splošnih predpisih.

Veljavni 54. člen ZIKS-1 že sedaj določa, da je osnova za izračun plačila za delo obsojencev 25 odstotkov osnove za obračun plače orientacijskega delovnega mesta v sistemu plač javnega sektorja. Obsojencem se plačilo za delo na način iz druge in tretje alineje odmerja v skladu s Pravilnikom o plačilu za delo obsojencev³.

O delu obsojenca zunaj zavoda (tretja alineja), zavod v skladu z 53. členom ZIKS-1 sklene pogodbo z delodajalcem, v kateri se podrobneje določijo pogoji dela in medsebojne pravice in obveznosti. Navedeno pomeni, da se o urni postavki za opravljeno delo obsojenca dogovorita zavod in delodajalec. Obsojencem se plačilo za delo pri zunanjih delodajalcih odmerja v skladu z zgoraj navedenim Pravilnikom o plačilu za delo obsojencev, razliko med višino plačila delodajalca in plačilom obsojencu pa se odvede v državni proračun.

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

² Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 40/09, 9/11 – ZP-1G, 96/12 – ZPIZ-2, 109/12, 54/15 in 11/18.

³ Uradni list RS, št. 27/16.

Obsojenec se razporedi na delo v skladu z njegovimi duševnimi in telesnimi sposobnostmi in možnostmi zavoda, pri tem pa je ključno tudi spremljanje in zagotavljanje zdravstvene oskrbe obsojencev.

V skladu z 58. členom ZIKS-1 imajo obsojenci na prestajanju kazni zapora, mladoletniškega zapora in mladoletniki na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom, ter osebe na prestajanju nadomestnega zapora ki so obvezno zavarovani po splošnih predpisih o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, pravico do zdravstvenih storitev po teh predpisih, nimajo pa pravice do proste izbire zdravnika, zdravnika-specialista in zdravstvenega zavoda, zdravstvenega varstva v zvezi z dajanjem tkiv in organov za presaditev drugim osebam, zdravljenja in nege na domu, zdravljenja v tujini, zdraviliškega zdravljenja, pogrebne in posmrtnine ter povračila potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev.

Obsojenci na prestajanju kazni zapora so v večini v slabšem zdravstvenem stanju (telesnem in duševnem) v primerjavi s preostalimi državljani; večje število oseb odvisnih od prepovedanih drog, večja možnost nalezljivih bolezni itd. V kolikor bi bila zdravstvena oskrba obsojencev odvisna oziroma omejena le na finančne zmožnosti posameznega obsojenca, bi s tem kršili 3. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Odsotnost oziroma omejitev zdravstvene oskrbe obsojencem bi posledično privedla do splošne nižje ravni zdravstvene oskrbe, torej bi se zmanjšalo tudi število sposobnih obsojencev za delo med prestajanjem kazni zapora. Navedeno bi navsezadnje lahko vplivalo tudi na splošno javno zdravje, s tem pa bi povzročili višje stroške zdravljenja.

Glede na predstavljeno in dejstvo, da se človekove pravice in svoboščine uresničujejo na podlagi Ustave, ter da je mogoče z zakonom predpisati (zgolj) način njihovega uresničevanja in še to pod pogojem, kadar tako izrecno določa Ustava, oziroma, če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine (15. člen Ustave), tukajšnje ministrstvo zaključuje, da bi morebitna uzakonitev obveznega 8-urnega delovnika obsojencev na prestajanju kazni zapora v Zavodih za prestajanje kazni zapora v predlaganem okviru ter omejitev zdravstvene oskrbe obsojencem pomenila kršitev temeljnih človekovih pravic in svoboščin, ki izhajajo tako iz Ustave, kot tudi številnih mednarodnih aktov, k spoštovanju katerih se je izrecno zavezala tudi Republika Slovenija.

Na podlagi navedenega Ministrstvo za pravosodje zaključuje, da je posredovan predlog neutemeljen in zato neprimeren za nadaljnjo obravnavo.

S spoštovanjem.

Tjaša Vesel Henigman
vodja sektorja

Poslano:

- naslovníku, elektronsko.